

FOLK OG LAND

Sverre Aastorp,
Selduksgt. 5,
Oslo

NR. 17 — 15. ÅRGANG

LØRDAG 20. AUGUST 1966

LØSSALG 1 KRONE

SIEGFRIED:

Oppsiktsvekkende artikkel av Thomas Chr. Wyller i Samtiden

Som dristig avliver de hellige kuer og bringer diskusjonen ned på fast grunn. «At demokratiet er tuftet på særegne indisuptable sannheter, er en vanlig vrangforestilling.»

En av de forskere av okkupasjonstidens hendelser som vi har den største respekt for er dr. philos Thomas Wyller. Ikke fordi vi oftest er enig i hans syn og vurderinger, men fordi han er så å si den eneste av disse «samtidshistorikere» som viser virkelig vilje til objektivitet. Hadde hans mange kolleger vært av samme art, så kunne en idag etter et kvart århundres forløp virkelig få istand en drøftelse av både faktiske kjensgjerninger, av årsakssammenheng og av «retts»oppgjøret etter verdenskrigens slutt. Isteden turer hans kolleger frem i sin ensidige fordømmelse av politisk annerledes-tenkende og sverger trutt og urokkelig til «seierherrens justis». Og dermed tvinger de naturligvis også oss på «den gale siden» til et noe unyansert forsvar istedenfor en mer åpen og fruktbringende drøftelse av det som

skjedde da vårt folk ble splittet som følge av forskjellig vurdering av det som gagnet landet.

Spesielt har vi med den største interesse lest en lengere artikkel av Wyller i SAMTIDEN's hefte 4 for i år «Vidkun Quisling og rettsoppgjøret». Den er i sannhet leseverdilig, og de fleste av dens synspunkter av mer generell art kan uten videre også godtas av oss

som har et helt annet politisk grunnsyn enn Wyller. Vi ser også denne artikkel som en frukt av det røre som oppstod i forbindelse med boken til Hewins og den er et nytt bevis på hvor gunstig denne bok trass i all fordømmelsen og trass i de åpenbare feil i den engelske utgaven har virket på det norske ørkenklima. For med utgangspunkt i en slik tankegang som Wyller gjør seg til talsmann for i denne artikkel, mener vi det må være de aller største muligheter for at alle nordmenn igjen kan komme på talefot med hverandre også om disse et kvart århundre gamle hendelser.

Wyller slår flere ganger fast i sin artikkel at den ikke er ment som noe angrep hverken på landssvikoppgjørets dommere eller andre, og det er vel kanskje fremdeles nødvendig i Norges land å dekke seg slik. I virkeligheten er nemlig Wyllers artikkel et av de best underbyggede angrep på selve hovednerven i dette såkalte «rettsoppgjøret» om hvilket Wyller bl. a. sier:

«I dette begrep har jus og politikk inngått en symbiotisk forbindelse. Var denne oppfatning almen, kunne man gjerne fortsatt snakke om rettsoppgjøret. Men betegnelsen — slik uttrykket «rett» engasjerer våre emosjoner — gir ingen adekvat

(Forts. side 2)

Hewins anmelder anti-Hewins-boken i FOLK OG LAND

OG FORHISTORIEN TIL DET BELYST VED EN SKRIFTVEKSEL MED AFTENPOSTEN

Efter at FOLK OG LAND i en rekke nummer har omtalt UD's anti-Hewins-bok, bringer vi i neste nummer Ralph Hewins' egen vurdering av boken. En skulle tro at en slik omtale av boken fra den manns side som hele boken er rettet mot måtte være godt stoff for enhver avis. Men her i landet er det som kjent andre ting som teller mer. Vi har fått anledning til å offentliggjøre forspillet til at anmeldelsen havnet hos FOLK OG LAND istedenfor hos AFTENPOSTEN, som den på sett og vis var bestilt av. Vi gjengir av en høyst interessant korrespondanse mellom Ralph Hewins og hans gamle venn og kjenning helt fra de såkalte befrielsesdager i mai 1945, AFTENPOSTENS redaktør Huitfeldt:

Av brev av 8. mars 1966 fra Hewins til Huitfeldt: «Hva med en anmeldelse fra min hånd av Skodvin-Risten-Andenæs-boken for AFTENPOSTEN? Fair er fair. Når alt kommer til alt, så fikk De jo Norges mest forutinntatte mann, Annæus Schjødt til å anmelde min bok! Jeg lover Dem at jeg ikke vil være polemisk, heller ikke å bruke noe fire-bokstavsord eller noe i lik-

het med det, slik som praksis er når min bok behandles i Norge.»

Huitfeldts svar av 14. mars 1966: «Hvis De ønsker å si Deres mening om den vil det ikke bli nektet Dem rimelig spalteplass, under forutsetning av at Deres artikkel ellers passer til å trykkes i AFTENPOSTEN. Jeg vil sende Dem et eksemplar av boken såsnart den er utkommet.»

Av Hewins' brev som ledsaget anmeldelsen (av 25. mars 1966): «Jeg håper at jeg har tatt hensyn til Deres reservasjoner med hensyn til «fair scope», «rimelig spalteplass» og «passer til å trykkes i AFTENPOSTEN.» Siden AFTENPOSTEN ledet det landsomfattende angrep på min egen bok og fortsatte med å angripe den og meg i månedsvi, er jeg sikker på at De vil være enig med meg i at jeg er berettiget til disse forholdsvi milde 1800 ord.»

Huitfeldts brev med avslag på å trykke anmeldelsen av 26. mai 1966: «Jeg hadde tilstrekkelig tillit til Dem til å tro at De ville begrense Dem til bemerkninger om boken. Jeg kan ikke være enig i at De har unngått polemikk, som De sier

(Forts. side 7)

Quislingaktoren Annæus Schjødt, som i virkeligheten får en hard medfart av Wyller, sukket at Rosenbergs dagbok kom da verst det knep!

Rooseve's Erbe

Aus 'The Australian', Sidney

En australsk avis, «The Australian», bringer denne karikatur av president Johnson og hans dilemma med underskriften: «Arven efter Roosevelt». Johnson lapper som en ser på den «fri verden — made in USA».

Oppsiktsvekkende artikkel -

(Forts. fra side 1.)

dekning for hva som faktisk fant sted. Mest treffende ville det være å snakke om *oppgjøret* etter krigen. Det er en nøytral betegnelse, den kutter ut såvel det rettslige honnør-prefiks som det like misforståtte «politiske».

Naturligvis vil også denne artikkel om Wyllers artikkel få en viss slagside. Bedre er heller ikke vi foreløpig enn en vi plukker ut det av hans artikkel som faller sammen med eller understøtter vår egen oppfatning. Men vi vil gjerne la oss lede av Wyller og likesinnede på den annen side mot større forståelse også av handlinger fra våre motstanderes side som vi hittil — kanskje urettferdig — har måttet se på som rene kriminelle handlinger. For som Wyller sier det:

«I denne artikkel skal jeg — — — dvele ved rettsoppgjørets blanding av jus og politikk. Veien er spekket med fallgruber. Verst er ens egne politiske verdi-forutsetninger. De har lett for å svinebinde vår tanke.»

Og når en tenker på alt det hysteriske skriket, til og med fra offentlig hold, som reiste seg i forbindelse med boken til Hewins, så får en si at Wyller har løst net ganske bra på sin egen eventuelle svinebinding når han kan slå fast at «viktige bidrag» til det som nu kreves, en analyse av temaet Quisling, «er levert — — — ja sgar av Ralph Hewins».

*

En av hovedpunktene i Wyllers artikkel er ellers dette at han slår fast det ingen av «de gode» hittil engang har våget å antyde, nemlig at demokratiet slett ikke er noen gudegitt ordning som det er en kriminell handling å være uenig i. Her kommer han faktisk inn på hovedgrunnen til at det ikke går an å få istand en fornuftig diskusjon om okkupasjonstiden og «rettsoppgjøret» og til at det idag etter et kvart sekels forløp fremdeles går an å forfølge folk offentlig i aviser og skrifter for at de har hatt og kanskje fremdeles har en annen politisk tro enn den autoriserte demokratiske. Wyller sier om en slik vurdering:

«Vi bedømmer Quislings ideologi som demokrater. Men også demokratets idéverden utgjør en ideologi. Tross det, kritiserer vi anti-demokraten nærmest med refleksbevegelse: han må da ta feil! Hans elite-teori, f. eks., må da være gal!

I virkeligheten stiller vi bare vår vurdering mot anti-demokratiske idéer.»

Wyller nevner så Quislings uttalelse om at han representerte den sanne folkevilje og at «over alle lovene står folkets vel». Og så skriver han:

«Som gode demokrater stiller vi over å høre en mann i ramme alvor påstå at han representerer «folkets sanne livsinteresser». Vi mener han må være gal, underkaster ham gjerne psykiatrisk observasjon og innlemmer ham i vår samling av politiske kuriosa.

Men her bør vi vokte oss for ikke å trekke uholdbare slutninger. Quislings elite-prinsipp versus demokratens majoritets-prinsipp: de er begge uttrykk for politiske vurderinger og har som sådanne like liten forbindelse med objektive virkelighetsforestillinger. At demokratiet er tuftet på særegne indisruptable sannheter, er en vanlig *vrangforestilling* (uthevet av oss). Flertallsprinsippet er bare en praktisk konvensjon, knesatt fordi man mener det medfører adskillige fordeler. Men det kan aldri bli «usant», «galt» eller «feilaktig» å mene at et mindretall eller en enkeltperson bør treffe alle avgjørelser i politikens verden.

Det blir derfor helt på siden når Quisling av demokratene anklages for bare å ha et mindretall med seg. Selvsagt kunne han svare, tall interesserer meg dog ikke. — — —»

Wyller går ellers kraftig løs på aktorats påstander i Quislingsaken. Han nevner at aktors hovedargumenter i saken mot Quisling var at tiltalte bygget på et utstrakt selvbedrag og denne nøkkel til forklaring av Quislings for demokratene så «gåtefulle» opptreden har jo også senere vært flittig benyttet av allehånde skribenter og såkalte samtidshistorikere. Wyller sier herom:

«Det er hverken usant eller uriktig å tro at man er utsett av forsynet til å føre en bestemt politikk, selv om man intet annet bevis kan gi enn sin egen påstand om å være kallet. På denne blanding av tro og vurdering passer ikke betegnelsen *selvbedrag*.»

Et annet av aktors hovedargumenter var dette med Quislings maktbegjær. Wyller sier at

«det var aktors hovednøkkel i 1945, gjentatt 20 år senere (Farmand, desember 1965).

Det står for meg som et lite tilfredsstillende stikkord.

Alle politikere ønsker makt. Makt hører med, til definisjonen som til profesjonen. Men dertil kommer noe annet og mere: via makten kan andre ting nåes, verdier fordeles, standpunkter realiseres. Makt blir en betingelse for å komme videre.

Aktor synes å mene at for Quisling fantes ikke disse videre målsettinger, uten kanskje i selvbedragets form. For ham var makten ikke bare et middel på veien, men også et endelig mål med sin egenverdi.

Jeg har vanskelig for å se Quisling i det lys — ja for å tro at en slik politikertype overhode forekommer. Aktorats formål var ikke rolig analyse, — med det siktepunkt må maktvilje og maktbegjær knyttes til politiske målsettinger. Quisling ville bruke makten: til å fremme sitt partiprogram, til å hevde en «nasjonal» linje både med og mot tyskerne, til å innføre den autoritære førerstat.

(Forts. side 7)

Nytt nasjonal-sosialistisk tidsskrift

THE WORLD UNION OF NATIONAL SOCIALISTS har lenge arbeidet med utgivelsen av et kulturtidsskrift og første nummer av NATIONAL SOCIALIST WORLD foreligger nu. Redaktør er dr. W. L. Pierce, som i forordet bl. a. skriver: «Offentliggjørelsen av første nummer av NATIONAL SOCIALIST WORLD betegner en viktig milepel i fremgangen for den verdensomfattende nasjonalsosialistiske bevegelse. Den markerer den første etterkrigsanstrengelse på engelsk, på for alvor å skaffe tilveie en sammenhengende meddelelseskanal for de tilhengere av bevegelsen som overhodet befatter seg med dens ideologiske aspekter.» I dette første nummer finner vi velskrevne artikler av den britiske nasjonalsosialistiske fører Colin Jordan «National Socialism: A philosophical Appraisal», av den amerikanske nasjonalsosialistiske fører George Rockwell «From Ivory Tower to Privy Wall» og et konsentrat av Savitri Devis bok «The Lightning and the Sun». Videre er det bokanmeldelser av J. A. Coles bok «Lord Haw-Haw & William Joyce» og siste utgaven av Alan Bullocks «Hitler: A Study in Tyranny».

Tidsskriftet presenterer seg i en meget tiltalende form med vel så 100 sider i stort format. Prisen er nok temmelig stiv: 2,5 dollars pr.

Halvard Olsen død

Landsorganisasjonens tidligere formann, Halvard Olsen, er avgått ved døden, vel 80 år gammel.

Halvard Olsen ble sekretær i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund i 1918 og året etter overtok han formannsvervet. I 1925 ble han LO's formann og fungerte som det til han i 1934 ble sjef for arbeidskontoret i Oslo. For Halvard Olsen var det ikke i første rekke politikken, men det faglige arbeide til lønnstagneres beste som tellet. Det var derfor naturlig at han kom i forgrunnen som en av de ledende i den såkalte fagopposisjon i 1940 etter den tyske okkupasjon. Både han og en rekke andre kjente fagforeningsfolk fant da at de tjente arbeidernes og fagbevegelsens sak best ved å samarbeide med NASJONAL SAMLING. Etter utsjaltningen av de gamle fagforeningsledere i forbindelse med unntagelsestilstanden høsten 1941, ble Halvard Olsen knyttet til LO som sjef for sosialavdelingen og kom med sin rike erfaring til å bli en uvurderlig hjelp for de ofte mindre erfarne kommissariske ledere. Spesielt var han en hjelpsom veileder for LO's kommissariske leder Odd Fossum, og det kan utvilsomt i stor utstrekning tilskrives Halvard Olsens sindige råd at LO kom uskadd gjennom okkupasjonstiden med organisasjonen og pengemidler i behold. Selv havnet han i 1945 som lønn på Ilebu, idømt mange års tvangsarbeide for «lands-svik».

Undertegnede kom først for alvor i forbindelse med Halvard Olsen da jeg våren 1942 overtok stillingen som presseleder i LO etter at

stk. eller 10 dollars pr. år (tidsskriftet kommer hvert kvartal), men slik forholdene ligger an må naturligvis tidsskrifter av denne art baseres på også et visst økonomisk offer fra lesernes side. Tidsskriftets adresse er: Box 5537 Arlington, Virginia, USA.

Månadsbladet FRIHUG

Frisinna helse-, tidtrøyt- og diskusjons-blad. Siste store opplysnings-emne: *Quisling og rettsoppgjøret*. Fylgjetong: *Den spanande livssoga til Jack London, ill. og utarbeidd etter beste kjelder*. Arspris kr. 20,—. Postgiro for bladv. 80 821. Utgjevar: Erling Seim, Kinn.

den tidligere presseleder hadde gått over i annen stilling. Jeg lærte straks å sette pris på denne trauste fagforeningsmannen med de omfattende kunnskaper og det vidtrekkende intresseområde. Han ble en kjær og velsett skribent i NORSK ARBEIDSLIV, som presselederen redigerte, og jeg hadde også ofte anledning til å samarbeide med Halvard Olsen under forhandlingsmøter med Arbeidsgiverforeningen og i flere komitéer og utvalg. Blant annet i den komité som etter sterke sammenstøt med tyskerne ble oppnevnt for å utarbeide statuttene for den barne-trygd som eksisterer den dag idag med omtrent uforandrede statutter — etter formelt å være opphevet i 1945 og etpar år fremover som «nazipåfunn». Det faktiske forhold var at dengang da okkupantene hadde dekrettert lønns- og prisstopp — bortsett fra for de frivillige tyskerarbeidere — var barne-trygden et kamouflert lønnstillegg for dem med størst forsørgelsesbyrde.

Halvard Olsen hadde det som så mange andre vanskelig da han slapp ut fra konsentrasjonsleiren. Hans gamle kamerater slo i stor utstrekning hånden av ham og han møtte liten forståelse for den kanskje største innsats for LO som han gjorde under okkupasjonen. Etter hvert bygget dog tiden bro over noen av motsetningene og han fikk det lettere også økonomisk.

For oss, hans nye venner og medarbeidere fra okkupasjonstiden, vil minnet om Halvard Olsen alltid være kjær.

O. M.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Collettsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskaperlig samvær.

Møtetid kl. 19.30.

Tannlege

MARTIN KJELDÅS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

DAGLIG FRISKE BLOMSTER

Blomsterforretning

SYNNØVE LIE

Kranser til alle priser

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Propagandaen og virkeligheten

Det er faktisk nesten så en får tårer i øynene når en leser DAGBLADETS lederbegreder over forholdene i Rhodesia. Ja, for er det ikke for galt: «Rhodesia vil ikke innrømme at det er diktatur der. Nei, man har bare en minister for «ro og orden». Og bør det ikke være ro og orden i en stat? Goebbels var i sin tid svært til å tale om ro og orden. Han var riktignok informasjonsminister — ministeren som skulle sørge for at utlandet ikke fikk andre informasjoner enn dem som høvde makt-haverne. Han og Hitler ville ha dødsens ro for avvikende meninger og en ensrettet «orden» i politikk, kunst, litteratur og i vitenskapen.»

Som skrevet: vi er like rystet som DAGBLADETS lederskribent over forholdene i dette fjerne Rhodesia hvor en foretar seg denslags udemokratiske ting. Men — så foretok vi i vårt stille sinn en rask sammenligning med forholdene i DAGBLADETS norske demokrati og med dypt nedslående resultat.

Norge vil heller ikke innrømme at det på disse områder er diktatur her. Og om vi ikke har noen Goebbels — som jo var en dyktig og intelligent mann — til å «sørge for at utlandet ikke fikk andre informasjoner enn dem som høvde makt-haverne», så har vi iallfall tydeligvis en små-Goebbels i Utenriksdepartementets John Lyng, som også informerer utlandet slik det høver makt-haverne. Vi tenker, som våre lesere vil forstå, bl. a. på aksjonen mot boken til Ralph Hewins. Og også her vil en ha «dødsens ro for avvikende meninger» når det gjelder for eksempel det skandaløse norske Dreyfusoppgjøret. Til å sørge for at heller ikke våre domstoler kommer i samvittighetsnød overfor flommen av nye kjensgjerninger og kanskje lar en norsk Dreyfussak bli gjenopptatt, har en anbrakt som en engel med flammende sverd ved Høyesteretts port eksistens meget omtvistede justisminister. Kunne Rhodesia ha klart det bedre?

Er det dette med splinten og bjelken igjen som synkverver DAGBLADET og de andre motstandere av «ro og orden» slik at de ikke ser at forholdene i Rhodesia slik bladet grøsser over dem bare er et speilbilde av tilsvarende norske forhold? Vi tør kanskje i denne forbindelse også henvise til den korrespondanse mellom Ralph Hewins og AFTENPOSTEN, som vi gjengir idag, og som er karakteristisk for dagens demokratiske Norge.

Ellers er det ikke bare det norske DAGBLADET som har vanskeligheter med splinten og bjelken. Også det store USA som vil dominere verden og som ynder å gjøre det svøpt i en kåpe av hykkelsk selvrettferdighet, har i disse dager møtt gjenferdet av sin fortid. Det satte seg til doms i Nürnberg over verdenskrigens tapere og skrek ut over verden at de var «krigsforbrytere». Det samme gjorde forøvrig deres røde venner med de blodige hender. Nu er det USA, dets ledere og dets soldater, som beskyldes for å være slike krigsforbrytere og som trues med å bli stillet for en vietnamesisk Nürnbergdomstol. Når en tenker på all ståheien i verdenspressen opp gjennom mer enn 20 år omkring de påståtte tyske krigsforbrytere, så syns vi nok den samme presse er merkelig taus omkring de siste dager.

Ellers er det forbausende å se at amerikanerne idag indignert protesterer mot de vietnamesiske beskyldninger om å ha bombet kvinner og barn og boligkvarterer —

Nytt nummer av FRIHUG

Noe forsinket er nu mai-juni-nummeret av FRIHUG kommet. Det er et dobbelt-nummer og innholdet er som vanlig meget leseverdige. Blant annet finner vi et innlegg av Ralph Hewins, som takker bladet for den objektive omtalen av boken hans. Han er ellers svært frittalende i dette innlegget og skriver blant annet: «Endelig burde ein minne om at portrettet av ministerpresident Vidkun Quisling, som gjorde sitt beste for Norge i landet si mest kritiske stund (darkest hour), burde verte opphengt jamsides portrettet av Johan Nygaardsvold — som stakk sin veg — på Eidsvoll — og elles overlate til framtida å avgjere kven det var som gjorde landet sitt den største tenesta av desse to.»

Det er også flere andre innlegg omkring «rettsoppgjøret og en redaksjonell omtale av Benjamin Vogts Quislingbiografi som vurderes etter fortjeneste!

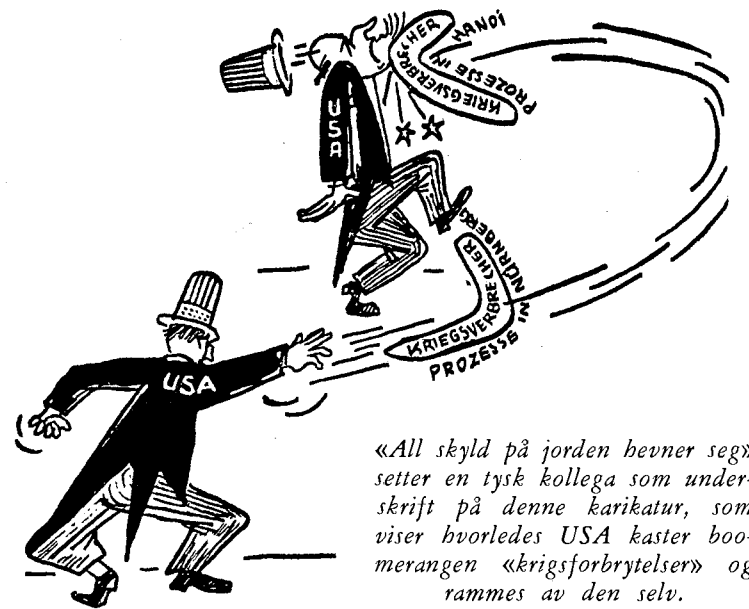
Bladets uredde redaktør Erling Seim er forresten aktiv på andre fronter også. Blant annet finner vi en lengere artikkel av ham i den store Venstre-avis BERGENS TIDENDE for 5. juli. Her skriver han blant annet: «Lat oss vere ærlege og romsynte nok til å vedgå, at den uviljen vi meir eller mindre har borte på mot NS-folka, dei fleste av oss, i ikkje liten grad var ei frukt av range oppfatningar.» Det tjener ellers også Bergensavisen til ære at den slik åpner sine spalter for et annet syn enn det autoriserte.

Vi anbefaler bladet FRIHUG på det beste og viser til annonsen i dagens avis.

—o—

tydeligvis fordi de anser dette for en krigsforbrytelse det gjelder å skjule. For ikke rettere enn vi husker, deltok amerikanerne med liv og lyst i den britiske terrorbombing mot tyske industribyer. Ja, de spilte en fremtredende rolle i den grufulle bombing av flyktningebyen Dresden.

Vi synes det er både på tide og rettferdig at disse forhold blir belyst ved retten på samme vis som amerikanerne fant det passende når det gjaldt deres krigsfanger i 1945. Og mangler nordvietnameserne anklagepunkter — men det gjør de neppe — så kan de jo spe på med de amerikanske krigsforbrytelser fra ver-

«All skyld på jorden bevner seg» setter en tysk kollega som underskrift på denne karikatur, som viser hvorledes USA kaster boomerangen «krigsforbrytelser» og rammes av den selv.

Sannheten som sprengstoff

Sannheten er et sprengstoff, som ved undertrykkelse blir langt mer eksplosivt.

(William C. Henderson.)

Slik kan det sies. Og det er sant.

Nå har sannheten om krigen i Norge og sannheten om landssvikoppgjøret blitt undertrykt så lenge at den er i høy grad eksplosiv, og mer og mer eksplosiv blir den jo lenger den holdes nede. Og når den engang springer i luften blir ikke bare Norge og Norden rystet, men rystelsen brer seg langt ut over disse grenser, ja når til de fjerneste land. Intet under at alle krefter satte inn på å skjule sannheten lengst mulig, at ikke noe middel er for simpelt til å tjene dette formål. Det hele er bare for-gjeves. Det dekke som nå skjuler bedraget er etterhvert blitt så tynt at det er helt gjennomsiktig.

Jeg ønsker ikke noe vondt over andre, hater ingen, men jeg forakter dem som brakte elendigheten over oss og vårt folk og så løp sin vei fra ansvaret. Det er ikke hederlige menneskers ferd. Men det er vel så, at har en først begynt å lyve trekker den ene løggen den andre etter seg til det hele glir ut og eksplosjonen seiter punktum. Da kan atter det norske folk ta plass i rekken av hederlige nasjoner.

Med det samme jeg har ordet vil jeg nevne litt til.

Ved et tilfelle kom jeg over en artikkel i Morgenposten fra i mai ifjor. Den var skrevet av en Johannes Elgvin og overskriften var:

denskrigens tid. Det er i sannhet nok å ta av. Og etter tysk mønster bør det naturligvis ikke være noen foreldelse når det gjelder disse ting.

—o—

«En bok som krever et svar». Det var Albert Wieseners bok «Seierherrenes justis» som fikk gå igjennom.

Selvfølge stiller han saken helt på hodet på en måte som er blitt alminnelig etter krigen. Jeg skal bare trekke frem et par ting som belyser ånden i artikkelen. Jeg siterer:

«I sin omtale (av Wieseners bok) får vi høre at «tyskerne hadde aldri gjort oss noe før de gjorde oss noe.» Jeg vil be her Wiesener reise til Stavern og besøke en minnehall over falne sjømenn i verdenskrigen 1914—1918. Ta Deres sko av før De går innenfor, De står på et hellig sted.»

Det får en si var en dramatisk salve. Jeg er enig i at det er et hellig sted. Men hvis jeg ikke er feil underrettet, er grunnen til at så mange norske sjøfolk mistet livet i den første verdenskrig i de fleste tilfeller at de seilte for de allierte og gikk med krigskontrabande. Og så bør forfatteren ikke glemme de mange uskyldige norske menn, kvinner og barn som i den annen verdenskrig satte livet til, fordi båtene ble senket av de allierte helt inne ved kysten.

«Om frontkjemperne fortelles også (i Wieseners bok) at de mente at tyskerne tross alt sto oss nærmere enn russerne på godt og ondt. Derfor fant de det tryggere at Tyskland trakk langt østover enn at russerne skulle trekke dem vestover». Vi andre føyer til: Frontkjemperne glemte at Hitler overfalt Russland. De sluttet seg til forbryteren.»

Akk ja, herr Elgvin har meget å lære ennå om forspillet til krigen mot Russland og forspillet til at tyskerne okkuperte Norge. Det later til han vet svært lite om dette.

Olga Bjoner.

Krigføeringsproblemet 1940–1945

En redegjørelse bygget på kjensgjerninger og solide kilder av avdøde major og byråsjef i Forsvarsdepartementet Finn Kjelstrup

Major Finn H. Kjelstrup.

«Den nakne sannhet er for mennesket noe skamløst.... Den er noe som ikke skal sees.»
(Alf Larsen i «Farmand».)

FORORD

Hensikten med denne redegjørelse er å gi en populært formet fremstilling av saksforholdet som også leserne uten juridiske forutsetninger lett vil kunne forstå. Fremstillingen har imidlertid ikke som formål å være underholdende lesestoff. Den er derfor gitt en temmelig konsentrert form. Redegjørelsen er basert på uimotsigelige data og uttalelser bl. a. fra folkerettslige og juridiske eksperter om hvis kompetanse det ikke kan råde tvil. De foreliggende kjensgjerninger er tildels fremstillet i lys av det internasjonale rettsprinsipp om likhet for loven.

Spørsmålet om kapitulasjonens betydning er meget viktig — avgjørende for mange menneskeskjebner — og bør ikke legges ad acta som avgjort, når det er en kjensgjerning at flere av våre skarpeste jurister har en annen oppfatning enn den som er hevdet av de høyeste stats- og rettsmyndigheter etter krigen. Skjønt juristene således ikke kan bli enige om dette og det er fastslått å ha været en «ikke ualminnelig oppfatning» at krigen opphørte pr. 10/6 1940, er det som bekjent allikevel under etterkrigsoppgjøret gått ut fra at de tiltalte har vært på det rene med at Norges krig fortsatte etter 10/6 1940. Forfatteren har derfor funnet det riktig at alle kjensgjerninger av betydning for bedømmelsen av

Avdøde major Finn Kjelstrup nedla et stort og betydningsfullt arbeide gjennom årrekker for å klarlegge forholdene i forbindelse med den norske kapitulasjon 10. juni 1940 og krigføeringsproblemet i den etterfølgende okkupasjonstid. Majoren hadde som tidligere byråsjef i Forsvarsdepartementet i mange år og som sjef for Sivilforvaltningen for hær og marine 1940–1945 — oppnevnt av Administrasjonsrådet — de aller beste forutsetninger for dette arbeide og det er da heller ingen som har kunnet, eller for den saks skyld har forsøkt, å rokke ved de resultater han kom til. Etter den fortegnelse av de faktiske forhold som er gitt i den anti-Hewins-boken som Utenriksdepartementet har latt sende ut på engelsk, finner vi grunn til å legge frem for offentligheten major Kjelstrups utredning. Den vil strekke seg over en rekke numre.

problemet kommer frem, som det sømmer seg i et demokrati som gjør krav på å være et rettssamfunn.

Som innledning til behandling av dette krigføeringsproblemet kan det være av interesse å kaste et blikk på den utvikling som førte til at Norge ble angrepet i 1940, og på de første forsøk på å få innstillet fiendtlighetene.

Det er som bekjent fra engelsk side åpent medgitt at invasjonen i Norge var foranlediget av Churchills plan om å stenge kystleden for tyske fartøyer, i forbindelse med den norske mangel på evne og vilje til å hevde nøytraliteten overfor engelske overgrep, som særlig Altmarkepisoden vitnet om. Planen om stengning av kystleden kom som bekjent etter den finske fredsslutning, i stedet for den opprinnelige fransk-engelske plan om å søke å sette seg i besittelse av malmfeltene ved Kiruna under påskudd om hjelp til Finland.

For Tysklands vedkommende forelå det klar folke-

rettslig adgang til militær aksjon.)*

*) Frede Castberg i boken «Folkerett» (1937): «Den nøytrale stat som velger å bøye seg for overmakten må visstnok finne seg i at nøytralitetskrekerens motpart om nødvendig tar kampen opp på den nøytrale stats territorium.»

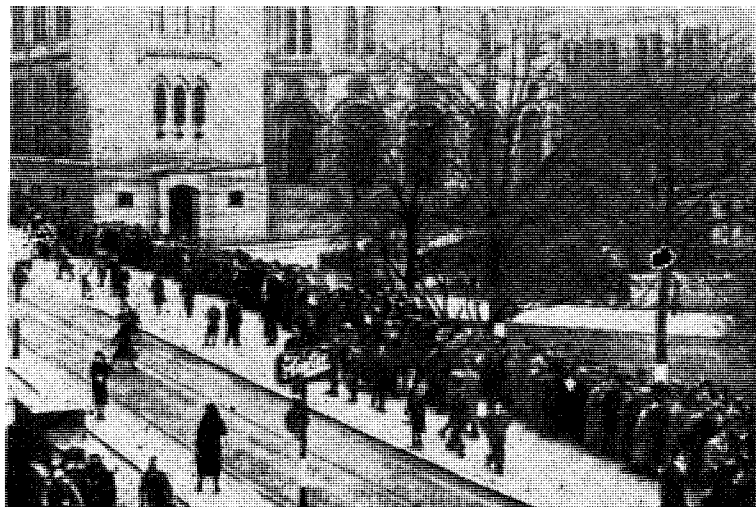
Koht i stortinget 8/4 1940 etter den britiske minelegging i norsk territorialfarvann: «Vestmaktene fører krigen inn på norsk territorium.»

Hambro ved samme anledning: «Nøytralitetsbruddet setter vennskapet mellom Norge og England på spill.» Og Mowinkel: «Uretten er så eklatant og skammelig, at skulle vi følge det som denne direkte urett bød oss, så brøt vi med Storbritannia og sluttet oss til Tyskland — — At Tyskland vil svare med å erklære krig, kan ikke ansees som utelukket.»

Chamberlain i Underhuset 2/5 1940: «Det norske felttog ble åpnet 7/4 1940. Den kvelden gikk hovedflåten og en kryssereskadre fra Scapa Flow og Rosyth.» («Utenrikskronikk», mai 1940.)

Commander Stephen King-Hall

(Forts. side 6)

Utenfor Stortinget 8. april 1940. Hva gjør nødankeret?

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshavian.

Fluktforsøk.

Disse vanskelige forhold gjorde sitt til at misnøyen vokste blant mange av fangene, andre stilte seg avventende i håp om at arbeidsforholdene nok ville bli bedre med tid og stunder, så snart det endelig ordnet seg med den usikre trafikksituasjonen. Men andre ble helt utålmodige og ville for all del komme seg vekk fra det hele og leve på frifot. De søkte alltid etter en mulig anledning til flukt fra leiren.

En marinesoldat var den første som tok risikoen med en dristig flukt fra leiren. Han ble imidlertid oppdaget og innhentet av vokterne, som førte ham tilbake til stallbygningen. Denne russiske matrosen hadde visstnok planlagt flukten så forsiktig at ingen av oss hadde fått den minste anelse om fluktforsøket. Tidlig om morgenen kom imidlertid leirsjefen Max styrtende inn i hestestallen og skrek i raseri, idet han truet matrosen med den strengeste straff. Først da forsto vi hva som var hendt. Det kom for dagen at denne russeren hadde fjernet flere mursten og fått istand et såvidt stort hull at han kunne krype igjennom, men da han alt var kommet utenfor leiren for å løpe bort, ble han oppdaget. De to tyske voktere ved navn Walter og Willi, som patruljerte rundt leiren, fikk øye på ham. Flyktningen ble et lett bytte for de to godt bevæpnede tyskere, som i triumf brakte ham tilbake til hestestallen igjen. «Sebastopol?» skrek leirsjefen Max i fullt raseri mens han slo den innhentede fangen gang på gang i ansiktet.

I virkeligheten tilhørte russeren den avdeling matrosesom av admiral Isakov var blitt landsatt i all stillhet og som også gikk til frontalangrep mot de tyske styrker ved Semikolodets, og førte til store tap for disse. Men leirsjefen Max trodde tydeligvis at denne bortrømte marinesoldaten var en av fangene som ble tatt under den langvarige beleiring av Sebastopol ved Svartehavet. De forbitrede kamper ved Sebastopol hvor tyskerne led umåtelige tap, ga gjenlyd over hele verden. Og leirsjefens bror var falt i kampen, så Max tapte fullstendig beherskelsen ved å høre navnet Sebastopol. Ja, for kanskje var det den selvsamme forbannede russer som hadde sendt hans

Russisk bondepике tegnet av en norsk frontkjemper.

elskede bror den siste kule.

Merkelig nok ble matrosen ikke skutt, hva mange av oss hadde vært fullt forvisset om. Men han fikk til gjengjeld en god porsjon juling. Leirsjefen kom med en gummibatong og ga matrosen femogtyve gode slag på ryggen, hvorefter han kastet ham inn i en enecelle inne i stallen og satte en tysk vakt utenfor celledøren dag og natt forat ingen av oss skulle få anledning til å snakke med ham. Samtidig fikk han ikke en matbit. Etter tre dagers arrest slapp han løs og ble sendt sammen med oss andre på arbeide igjen.

Artistfaget mitt kommer til nytte igjen.

De som hadde ment at det nok etterhvert ville bli bedre fikk rett. Elendigheten i arbeidsleiren fikk et opphør. Det lot til at veiarbeidene kom i noenlunde normal gjenge, for matrasjonene våre ble nesten fordoblet. Vi fikk utlevert seks hundre gram brød daglig, og hver søndag fikk hver fange seg tildelt en boks tysk militær-rasjon foruten en pakke sigaretter, noe som aldri hadde forekommet tidligere. Fangene ble så noenlunde tilfredse i og med at de følte seg nokså mette. Leirsjefen plasserte også flere parafinlamper og stearinlys i hestestallen forat vi ikke skulle gå tilkøys i fullstendig mørke. Han gjorde hva mere var. Han valgte ut endel armeniere som i egenskap av skreddere og skomakere fikk fast arbeide i leiren med reparasjon av skotøy og forslitte klærplagg. En armensk lege ved navn Aram tjenestgjorde i leiren såvelsom på arbeidsplassen. Der opstod alltid sår og undertiden let-

(Forts. side 6)

DREYFUSSAKEN OG VI

I LYS AV SITATER FRA MAJOR LANGELANDS BOK «FOR AT I IKKE SKAL DØMMES» OG FRA DREYFUS' EGEN BOK «5 ÅR AV MITT LIV»

Eftersom årene svinner går mange av den første etterkrigstids epokeskapende skrifter mer og mindre i glemmeboken. Riktignok nevnes fremdeles nu og da bøker som major Langelands «Dømmer ikke —» og «For at I ikke skal dømmes», men det er vel ikke mange som fremdeles husker i detaljer den flengende og drepene kritik mil.org-sjefen i Oslo rettet mot det skandaløse «retts»oppgjør mot Nasjonal Samlings medlemmer.

La oss trykke opp igjen et avsnitt fra hans bok «For at I ikke skal dømmes», blant annet fordi det dessverre fremdeles har sin fulle gyldighet. Fremdeles kjemper de titusener av norske Dreyfuser for sin oppreisning og sin rett. Langeland skrev:

Dreyfussaken er det store forferdende eksempel på hva man kan komme opp i når en regjering forsøker å bruke rettsvesenet mot personer som det oppfatter som politiske motstandere, eller når den bruker rettsvesenet for å beskytte sin egen prestisje, tiltross for at den vet, at den derved bruker rettsvesenet for å fremme uretten.

Det er over 50 år siden Dreyfussaken først var aktuell, men eldre mennesker husker hvilken verdenssensasjon den var. Dreyfus, som var major i den franske generalstab, ble beskyldt for spionasje, tiltross for at det viste seg at han var helt uskyldig. Han ble dømt til livsvarig fengsel og deportert til Djeveløya. Mange fant det straks åpenbart at her var det skjedd et justismord. Emile Zola gikk hardt til angrep mot dommen. Hans innlegg var så vel begrunnet, at det syntes selvfølgelig at myndighetene burde ha sørget for gjenopptagelse av saken. Men det ble noe helt annet som skjedde. Regjeringen ville ikke gjenoppta saken, men tvertom ble Zola satt under tiltale. Regjeringen var av den oppfatning, at den ville lide et betydelig prestisjetap om Dreyfussaken skulle bli gjenopptatt med et annet resultat. Den søkte altså ikke retten og sannheten, men den brukte rettsvesenet til å beskytte sin prestisje. Tiltross for de slående argumenter Zola hadde anført, lyktes det å tromme sammen et korrupt rettsapparat med statsadvokaten og dommere som gikk inn for å få den mann dømt som hadde talt rettens sak, og Zola ble også virkelig idømt en lang fengselsstraff. Dommen var så opplagt uriktig, at den skapte en voldsom forbitrelse over hele Frankrike. Selvom Frankrike nok til en viss grad var korrupt, reagerte dog folket inntest mot korrupsjon i rettsapparatet. Saken mot Zola gikk til

Høyesterett og den korrupte regjeringen hadde ikke slik innflytelse på denne at det lyktes å få Zola dømt.

Etter mange års forløp ble det besluttet at saken mot Dreyfus skulle gjenopptas, men korrupsjonen var så sterk, at det påny ble avsagt en fellende dom mot Dreyfus. Først da saken ble gjenopptatt for 3. gang, ble Dreyfus helt frifunnet. Saken rystet bokstavelig talt det franske samfunn. Dette at regjeringen skulle kunne bruke domstolen til å dekke sin prestisje og at den av prestisjehensyn skulle tvinge gjennom og opprettholde et justismord som dette overfor Dreyfus, vil lenge bli stående som et skrekkes eksempel.

Og la oss også etter denne innledning av major Langeland gjengi litt av hva Dreyfus selv skriver i sin bok «5 år av mitt liv» (oversatt for «rettsoppgjør»-forsvaren VERDENS GANG). Det er ord som tør ha sin spesielle interesse og adresse for oss som ikke har gitt opp kampen for oppreining hvor ubehagelig det naturligvis ofte kan være å føre den videre — også på vegne av dem som har avfunnet seg med forræderstemplet. Vi siterer fra «5 år av mitt liv»:

Når man har sin samvittighet i behold, når man føler at man alltid og uavlatelig har gjort sin plikt, når man setter sitt håp til fremtiden, kan man bære alt.

La oss tvinge verden til å akte oss for vår holdning og vårt mot. Jeg vil ha min ære tilbake, og jeg skal få den. Ingen hindring skal stanse meg.

Jeg lever i håpet. Jeg lever i overbevisningen om at det er umulig, at ikke sannheten engang kommer for dagen og min uskyldighet anerkjennes, og kunngjøres av mitt kjære fedreland.

Inntil nu har jeg dyrket den sunne fornuft. Jeg trodde på tingenes og begivenhetenes logikk,

Major Langeland.

og jeg trodde på den menneskelige rettferdighet! Alt som var fornuftsstridig, som meningsløst, hadde vanskelig for å trenge inn i min hjerne. Men hvorledes er ikke alt mitt håp og all min tro styrtet sammen. Hvorledes er ikke mitt sunne resonnement rystet i sine grunnvoller.

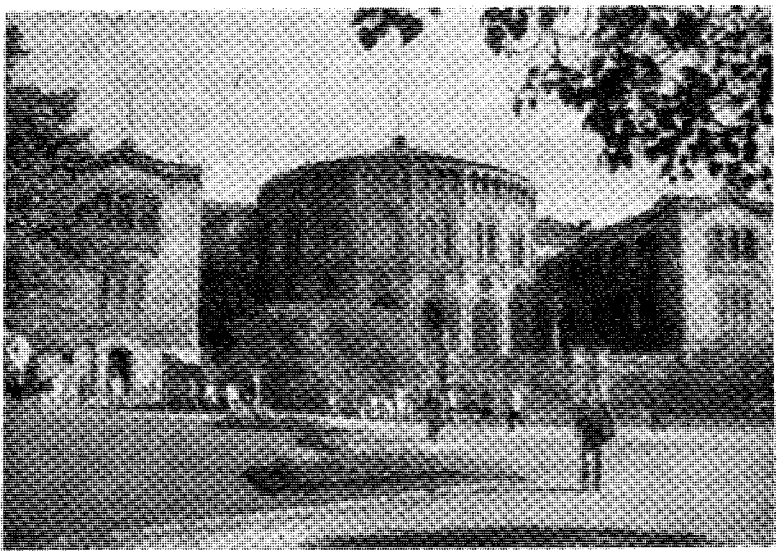
Min samvittighet var min støtte. Min fornuft tilhvisket meg hver dag: Sannheten må jo tilslutt bryte seirende gjennom. I et århundre som det vi lever i, kan jo ikke lyset nøle med å spre sin klarhet. Men hver dag brakte en ny skuffelse. Ikke alene ble intet lys spredt, men man gjorde alt hva der sto i menneskelig makt for å hindre det fra å bryte gjennom.

Jeg kunne ha lyst til å skrike ut alle mine lidelser, hele mitt hjertes opprør mot den skjendelse som man har utløst over en uskyldig mann og hans pårørende. Å, hvilken straff fortjener ikke den som har begått denne forbrytelse! Den som således har forbrutt seg mot sitt land, mot en uskyldig og hans familie. Som av ham er styrtet i fortvilelse, han må være noe som ikke hører naturen til.

Og noen ord med adresse til NS-folks hustruer i et brev fra hustruen til Dreyfus:

Med sterk vilje og stor tålmodighet skal vi overvinne alle vans-

(Forts. side 8)

OLAF HOLM:

Politikere

I.

Det er et eiendommelig forhold, at politikere i sin alminnelighet ikke nyter den vørndnad, som man burde kunne vente. Forholdet er blitt behandlet på lederplass i pressen.

Selv innen Stortinget har man åpenbart også følelsen av det. Eksempelvis uttalte avd. C. J. Hambro ved den avskjedsfest, som Stortinget holdt for ham ved hans avgang, at ingen forsamling i dette land er så miskjent som Stortinget. Han fikk ufortøvet svar av en innsender i «Mgbl.», at han ikke burde føle seg så sikker på det.

Nu, det er ihvertfall en kjensgjerning, og meget uheldig enten den er rettferdig eller urettferdig. Vi kan gjøre et forsøk på å finne årsaken.

II.

Stortingsmennene omtales gjerne i pressen som «folkets kårne». Det er de nu slettes ikke. Gjennom den innfule valgloven, som vi trekkes med, foregår det hele her som i Russland, som er gjenstand for så meget spott. Forskjellen er kun den, at der presenteres «velgerne» en eneste valgliste satt sammen av landets politiske pamper og som velgerne har å stemme på eller la være. Det siste er visstnok ikke helt farefritt. Her i landet presenteres velgerne hvert partis liste, likeledes sammensatt av partiets pamper. Enhver mulighet for å endre listen er gjennom valgloven utelukket.

III.

Stortingsrepresentantene, altså politikere, både de som er i funksjon og de som har stillet seg på venteliste, er ikke folkets kårne, men pampenes, som segimellom driver «kongemakeri». De har makten og bruker den. Resultatet er at hjemmesiternes antall er stort. De gidder ikke være med på komedien.

At de som har plikt til å endre valgloven i virkelig demokratisk retning ikke har gjort det høyner ikke respekten. Et hederverdig forsøk fra Venstre på Østlandet for noen år siden gjennom et fingert forhåndvalg eller forhåndsnominasjon falt dessverre i fisk, men det viste hvor skoen trykker.

IV.

Pampestyret har ført til den såkalte binding, dvs. der skal stemmes etter partiparole, ikke etter personlig

Mange lengsles mål: en plass på Stortinget.

oppfatning, hvorledes den enkelte sak, skal avgjøres. Det er ikke det, alminnelige, rettskafne mennesker venter seg av sine representanter. Men den som ikke følger parolen, han blir ikke satt opp på listen neste gang og har dermed forskjertset sin karriere, som er meget, meget tillokkende i det såkalte demokrati og langt fra et offer. Man unnskylder seg med å være forpliktet overfor programmet. Det hele nedbryter karakteren hos den enkelte, han havner blant «massemennesket», som skuler til høyre og venstre, hva som tjener til egen fordel. Velgerne venter seg noe annet, at det hele folks tarv ivaretas.

Politikk er blitt levevei, en meget god sådan. Den forklaring, at de som har «ofret seg» for politikken fortjener et av landets høyeste embeder tilslutt, er både naiv og frekk. Nepotisme har til alle tider fremkalt manglende respekt.

V.

I «bindingens» spor følger innpiskeren, hvis oppgave det er som buhunden etter vink fra hjuringen å jage avvikende sauer inn i flokken igjen. «Å gå opp kanten», heter det i gjetersproget.

Undertiden får avvikerne lov å følge sin egen overbevisning i en sak. Det er en indirekte erkjennelse av at «binding» er et uverdigg uvesen.

VI.

Der fremkommer også iblant slike uttalelser som, at «retts»oppgjøret er ulovlig, men nødvendig. Skulle en sorenskriver (en skriver), en fanejunker av den gamle skole, eller en lensmann (det står enu respekt av dem) tillate seg en slik begrunnelse for sine

(Forts. side 8)

Krigføringsproblemet -

(Forts. fra side 4)

i «Secret History of 39/40: «Den britiske og franske regjering planla å gjøre invasjon i Norge, men var så somlete at Hitler kom først.»

Koht i Utenrikskomiteén 8/4 1940: «Det var likeledes kommet melding om at en britisk flåte var på vei.»

Fhv. statsminister Lloyd George i tale i Cardiff høsten 1940, referert i «Farmand» nr. 2/1951: «Vi engelskmenn bør slutte med, innbille oss og verden at det er tyskerne som har påført Skandinavia krigen — Vi hadde bestemt oss for å besette visse punkter på den norske kyst, men tyskerne kom som vanlig noen timer før oss.»

Spørsmål av denne art kan ikke bedømmes ut fra nasjonalt sneversyn. Uten norsk medvirkning kunne formålet bare nåes gjennom okkupasjon.

Ambassadør E. Maseng har i «1905 og 1940», s. 202, anført bl. a.: «Det passet ytterst dårlig for den tyske ledelsen at den våren 1940 måtte foreta en operasjon i Norden og til denne avse krefter, som den nettopp da høylylt tiltrengte annetsteds. Norge hadde imidlertid hatt det i sin makt ved forsvarsforbedringer og klare erklæringer, å bringe England til å avstå fra tiltak i Skandinavia.»

I «Nationen» for 26/4 1955 har ambassadøren anført bl. a.: «Endog vinteren 1940 fortsatte Tyskland å oppfordre Norge til høyere forsvarsberedskap.»

Det alminnelige syn i Norge på hendelsene 8.—9. april 1940 kom som bekjent til uttrykk i Stortingets prinsipielle og enstemmige oppdrag til regjeringen i Elverum-møtet 9/4 1940 om å søke å komme til en minnelig ordning med Tyskland. Av debatten fremgikk at Stortinget ville at Nygaardsvoldregjeringen — forsterket med 3 konsultative statsråder — skulle ordne dette, med sikte på en ordning som i Danmark, og at den skulle ha fullmakt i samsvar med grunnlovens § 17*) inntil Stortinget pånytt tråtte sammen. Subsidiært regnet man med muligheten av regjeringens overgang til Sverige. Noe 3. alternativ ble ikke nevnt.

*) Dvs. fullmakt til å gi og oppheve anordninger vedr. handel, toll, næringsveier og politi. Det ble sterkt presisert av Stortingets president at fullmakten ikke skulle gi noen myndighet utover dette.

Quislings regjeringsdannelse var en hindring for gjennomførelse av det prinsipi-

elle oppdrag i tiden 9.—13. april. Den 14. april bortfalt denne hindring. Grunnen til regjeringens fortsatt negative innstilling til oppdraget etter denne datum er i U. K. 2, s. 284, opplyst å ha vært hensynet til og angsten for England («tilhøvet til England... blir så farleg for oss»). Løfte om engelsk bistand har vel også vært medvirkende. Å få Norge til å ta kampen opp var selv sagt meget ønskelig sett fra engelsk side — et nødvendig ledd i Churchills plan. Noe formelt samtykke fra Stortinget til å søke engelsk bistand forelå dog ikke. Sterke indisier tyder på at statsmyndighetene allerede på forhånd var bundet.*) Alternativ 2 (overgang til Sverige) bortfalt 11. april, da den svenske regjering ikke kunne garantere mot interne-

*) 31/8 1939: Ordre fra regjeringen til norske krigsfartøyer om ikke å bruke makt mot overmakt i tilfelle angrep på nøytraliteten i norsk territorialfarvann utenfor norske krigshavner.

Ifølge orlogskaptein E. A. Steen i «Norsk Tidsskrift for Sjøvesen» mai 1951, s. 179: «I midten av februar (1940) undersøkte britiske og franske stabsoffiserer mulige landingssteder i Norge.» Det er ikke opplyst hvilken norsk myndighet som underhånden har gitt sitt samtykke til undersøkelsen. I «Morgenbladet» nr. 15/52 har J. Scharffenberg anført herom at dette eventuelt er et norsk nøytralitetsbrudd, så alvorlig at rettslig undersøkelse er påkrevet. At tillatelse har foreligget må ansees utvilsomt. At undersøkelse ikke vil bli foretatt er vel også hevet over tvil. I denne forbindelse er det av interesse at en fransk ammunisjonstransport ble losset i Åndalsnes omkring månedsskiftet mars—april 1940.

Kommanderende General avga i samsvar med Generalstabens avdelingssjefer uttalelse om at situasjonen var militært sett håpløs — en uttalelse som viste seg å være riktig. Det var kun et forsvinnende antall fagmilitære som hadde tilstrekkelig oversikt og de nødvendige forutsetninger forøvrig for å bedømme situasjonen riktig. Den sivile regjeringens optimistiske syn på effektiviteten av engelsk bistand var imidlertid forståelig, når den fant en militær fagmann som støttet denne oppfatning. Skifte av K. G. fant som følge herav sted på dette høyst ubeleilige tidspunkt.

Forfatteren av nærværende brosjyre har i en tidligere (1946) trykt brosjyre anført bl. a. følgende om den situasjon som forelå:

«Hvis den løsning regjeringen øyensynlig foretrakk i 1940 (engelsk okkupasjon) var blitt realisert ved at den engelske transportflåte var nådd frem før den tyske, ville det sannsynligvis ha betydd en katastrofe for landet på grunn av den daværende tyske overlegenhet i luften. Likeledes ville det vært katastrofalt, hvis den engelske hjelp under kampene i Norge hadde vært effektiv nok til å danne en stormaktsfront i Norge. Hele Sør-Norge ville i så fall blitt skueplassen for bombeberinger*) som vi kjenner dem fra krigsskueplassen, idet begge parter ville søkt å avskjære motstanderens forbindelser og ødelegge hans baser.»

*) Av hva art bombeberingene kunne blitt, fremgår av at England 11/5 1940 bestemte seg for såkalt «strategisk bombing», — rettere «terrorbombing», og her ved fremvang tilsvarende krigføring fra tysk side (iflg. boken «Bombing Vindicated» — 1944 — av understatssekretær i det britiske luftministerium, Mr. J. M. Spaight).

Dette er uten tvil en riktig analyse av alternativet. Det er innrømmet også fra engelsk side, at en engelsk front i Norge ikke ville kunnet holdes i det lange løp.

Den avgjørelse som regjeringen traff ved valg av kamp med engelsk bistand i stedet for fortsatt nøytralitet i samsvar med det norske folks ønske og vilje samt Stortingets oppdrag, var således et «va banque»-spill med en enorm risiko for landet. Det var et hell at den bedømmelse som lå til grunn for avgjørelsen var feilaktig, så man unngikk dannelsen av en stormaktsfront i Norge. Beslutningen førte imidlertid til strengere okkupasjonsvilkår enn landet ellers ville fått, foruten til svære ødeleggelser og tap av materiell og forråd, og den kunne ha ført til varig tap av frihet og selvstendighet.

Det har vært anført at det var av betydning for «folkets sjel» at nøytralitetsforsvaret gikk over til krig. Det kan vel være tvilsomt om dette ville vært en fornuftig synsmåte fra landsledelsens synspunkt, når det lå så håpløst an at over halvparten av de mobiliserte tropestyrker hadde overgitt seg allerede før 16. april, «praktisk talt uten kamp» (K. Johansen i «Den norske Tragedin»).

De senere kamper i Narvikavsnittet kom i en særklasse ved deltagelsen av britiske marineenheter og styrker fra den franske fremmedlegion. I første om-

Sovjetsoldat -

(Forts. fra side 4.)

tere benbrudd og hevelser under det slitsomme og tunge arbeidet. Nu kunne man ofte høre fangene synge og danse nasjonaldanser etter endt arbeidstid. Humøret var steget adskillige grader.

«Du bist ein Artist», sa en dag Max til meg, og jeg smilte trett, men da jeg forsto at en eller annen av mine kamerater hadde betrodd leirsjefen at jeg var danser, innrømmet jeg dette. «Du får opptre for oss på søndag», fortsatte Max. «Men jeg har ingen instrumenter eller hjelpemidler å opptre med»,

gang var imidlertid forsvarret også her stillet overfor en umulig oppgave, bl. a. som følge av feilaktig disponering fra distriktskommandoens side.

Hadde regjeringen — som burde vært klar over situasjonen allerede fra 5. april — «lynmobilisert» senest den 6. april fra morgenen av, og samtidig alarmert skytterlagene, ville forholdet ha vært et annet. Betimelig varsling og riktig disponering av de forhåndenværende stridskrefter ville også i høy grad vanskeliggjøre invasjonen, forutsatt innsats til «rett tid og på de rette steder» iflg. Wehrmachtsjefen, general Keitel, jfr. major Sagen «Statsminister Nygaardsvold», s. 10.

Umiddelbart foran det endelige sammenbrudd søkte regjeringen å innfri Stortingets oppdrag ved forslag (utdrag i bil. 2) gjennom den svenske regjering om våpenstillstand for verdenskrigens varighet med demarkasjonslinje langs Sørfolda i Hålogaland og med svenske tropper i Narvik. Det var imidlertid da for sent til å oppnå innrømmelser av denne art. I stedet for våpenstillstand fikk vi den betingelsesløse kapitulasjon.*)

*) General Ruge erklærte som vitne i Skancke-saken: «Vi måtte kapitulere uten betingelser» (Arbeiderbladet 28/11 1947). Av kap.avtalens § 1 vil sees at også den angivelige hensikt om fortsatt krigføring måtte skrinlegges.

(Fortsettes.)

FOKORTELSER

«Justus Lex»: «Var Norge faktisk og rettslig i krig etter 10. juni 1940?» — J.L.

Undersøkelleskommisjonens innstilling, bind 2 — U.K. II.

Undersøkelleskommisjonens innstilling, bilag 2 — U.K. 2.

Stortingstidende — S.T.

innvendte jeg spakt. — «Hva slags instrumenter skal det være?» fortsatte han. «Forskjellige ting til å gjøre tryllekunst med», forsøkte jeg å forklare. Men vi har da ingen slike instrumenter her», utbrøt Max. — «De finnes vel et eller annet sted hos de sivile», svarte jeg. «Da får du gå til noen av dem og forhøre deg», kom det uventet fra Max.

Det var nettopp en slik tilfelle jeg i stillhet hadde ønsket meg mangen gang uten å tro på muligheten av å noengang å få snakke med en eller annen av de sivile. «Jawohl, Herr Unteroffizier Max», svarte jeg, idet jeg strammet meg opp i en giv akt-stilling.

Han ga så ordre til en av de tyske voktere om å ledsage meg til de hjemmeværende bønder i landsbyen, hvorpå han henvendte seg påny til meg: «Men husk på ikke å rømme slik som matrosen fra Sebastopol.» Og idet han pekte på meg med pekefingeren la han til: «Elders får du straff.»

Jeg lovet ham ikke å gjøre noe så dumt og straks etter gikk den tyske soldaten og jeg fra hus til hus og fikk samlet sammen lommeterklær, snorer, papir, noe lim og liknende småting, slik at jeg kunne få laget til de forskjellige remedier jeg måtte ha for å kunne more fangene med mine tryllekunstner.

Men det ble litt mer ut av det enn vår gode Max hadde kunnet forestille seg. For skjønt tyskeren passet aldri så godt på, fikk jeg av bondekonene utlevert kokte egg, deilige ostebiter, og skiver av hjemmebakt brød, som jeg fikk brakt med meg til hestestallen. Og melk pimpet jeg i meg så meget jeg bare kunne. Da vi så endelig innfant oss i hestestallen igjen, kom Max straks tilstede tydeligvis fornøyd over at jeg kom tilbake i tide. «Du behøver ikke å gå til arbeidsplassen, du kan bli her og forberede deg til din opp-treden», sa han så til meg.

Jeg tok meg tre dager til å forberede meg og satt ute i stekende sol på gårdsplassen for å få istand noen småting som jeg trengte for min beskjedne opptreden som tryllekunstner. Samtidig kose jeg meg med de i all forsiktighet medbrakte hjemmelagede matvarer, som de snille bondekonene hadde gitt meg.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern

Telefon 55 61 29 — Oslo

Hewins om anti-Hewins-boken -

(Forts. fra side 1.)

i Deres brev. Tvertimot er det tydelig at hensikten med Deres artikkel er å starte påny diskusjonen som De utvilsomt finner nødvendig for å få «the records all straightened out», men som vi i AFTENPOSTEN betrakter som hensiktsløs og endog skadelig. Jeg beklager at jeg er nødt til påny å skuffe Dem i Deres tro på uttrykksfrihet i Norge, men jeg kan ikke trykke Deres artikkel i dens nuværende form. Jeg er rede til å trykke Deres bemerkninger til «Norway and the Second World War», men ikke til å starte et kors-tog mot hva De kaller «den falske legende.»

Hertil svarte Hewins 20. juli dette, samtidig som han oversendte FOLK OG LAND sin anmeldelse til offentliggjørelse:

«Under henvisning til Deres brev av 26. mai (HSJH/eø) som avviser min milde og konstruktive anmeldelse av «Norway and the Second World War», så synes det meg tilstrekkelig klart at De aldri har hatt til hensikt å trykke noen kritikk fra min side, hvor rimelig det for det første kunne ha vært, og at De derfor sikret Dem flere smutthuller i Deres brev av 14. mars.

For det annet er det like innlysende av samme grunn at det ville være bortkastet tid for meg å korrigere min artikkel slik som antydnet i femte passus av Deres brev av 26. mai.

Deres innvendinger mot anmeldelsen er begge grunnløse, nemlig at jeg ikke har innskrenket meg til bemerkninger om boken og ikke har unngått polemikk, slik som det klart fremgår av mitt eksemplar.

Mine to pointer i anmeldelsen var betydningen av «Norway and the Second World War» som en ny bro mellom stridende grupper i Deres land og slutningene av det, og dernest bortfallet, eller iallfall reduseringen av hovedanklagen mot Quisling og hans tilhengere, nemlig for høyforræderi i april 1940.

Hvis det var «polemikk», så har ordet fått en ny mening, og det ville bli hensiktsløst å innlate seg på en alvorlig diskusjon.

Efter spaltevis av skjellsord, fordreining og injurier trykt om meg og min bok «Quisling — prophet without honour» siden april 1965, finner jeg det ganske forbausende at en avis av AFTENPOSTENS standard skulle nekte meg rett til svar, slik De har gjort. Dette gjør den antatte norske pressefrihet til nonsens.

Jeg henviser spesielt til Schjødts skjeve (slanted) og injurierende anmeldelse i Deres utgave for 21. april 1965, Deres injurierende lederartikkel av 27. april 1965, intervjuet med Gundersen (29.4.65), Christophersens artikkel (30.4.65), Schjødts (15.5.65), videre agitasjon mot meg og min private anseelse (standing) i Deres utgave for 19. mai 1965, og, simplest av alt, Deres tilslutning til DAGBLADETS kampanje mot offentliggjørelsen av min bok om Veøy. (Deres utgave for 22. mai 1965.)

Veøy hadde intet som helst å gjøre med Quisling og å trekke dette emne inn i Quisling-striden var like ondskapsfullt som samvittighetsløst — ganske forbausende for meg når en tar hensyn til de vennskapelige forbindelser jeg har hatt med Dem personlig og med staben i AFTENPOSTEN gjennom mange år.

Og nu nekter De meg plass for 1800 ord som svar!

Efter at Deres avis fritt har slynget slike epileter mot meg og mitt arbeide som «historieforfalskning», «hele løgner», «svindel» og «makkverk»!

Og så til Deres tredje innvending mot å trykke min anmeldelse (i Deres brev av 26. mai). De skriver «hensikten med Deres artikkel er å starte påny diskusjonen — som vi i AFTENPOSTEN betrakter som hensiktsløs og endog skadelig.»

Mine kommentarer:

1. «Diskusjonen» har aldri opphørt — ikke siden min bok kom i april 1965, slik Deres eget arkiv viser, og det er derfor ikke spørsmål om å starte en ny diskusjon.

Bevis: grunnlaget for «Norway and the Second World War» som den norske informasjonstjeneste uttrykkelig har sagt er rettet mot meg, og den omfattende offentliggjørelse av det i april, Benjamin Vogts «Mennesket Vidkun — — —» ivår, Cappelen «Injurier» også ivår, Christophersens lange serie av artikler i AFTENPOSTEN omkring annen verdenskrig som De vennligst har sendt meg eksemplarer av, delvis offentliggjørelse av min korrespondanse med Henrik Groth i Cappelen i VERDENS GANG nylig (underslått av AFTENPOSTEN), et intervju med meg i VÅRT LAND (23. juni), henvisninger til meg av NTB og den norske kringkasting i juni, kommentarer hver 14. dag i den lille, men meget leste «nazi»-publikasjon FOLK OG LAND, fortsatt arbeide av «nazi»-FORBUNDET

FOR SOSIAL OPPREISNING, FRIHUG (jan./febr. 1966), korrespondanse mellom professor Johan Vogt og meg selv i KONTRAST (juni 1966), FRIHUG (mai/juni 1966) etc., etc. For ikke å nevne fortsatt diskusjon i England, Amerika, Sverige, Tyskland, Sveits og ellers om Quisling.

Det er rimelig De kan føle dette som «skadelig» i betraktning av AFTENPOSTENS personlige og forretningsmessige forbindelse med NASJONAL SAMLING og tyskerne under okkupasjonen, innbefattet utsendelsen av FRITT FOLK og trykningen av DEUTSCHE ZEITUNG IN NORWEGEN. (De vil huske at jeg så siste utgave av sistnevnte levert av en tysk vakt på Deres pult om kvelden 7. mai 1945.)

2. Med hensyn til det påståtte «hensiktsløse» ved diskusjonen, så kommer min bok ut på norsk i høst og vil bli lest av 10 000 til 20 000 nordmenn, hvis ikke AFTENPOSTEN og andre bigotte og selviske aviser har hell med seg i å få den undertrykket, slik som det hendte med min bok om Veøy.

Altfor mange nordmenn, innbefattet Riste og Skodvin, vet at krigspropagandabildet av Quisling og hans tilhengere er en latterlighet og en urett. Ved juletider vil det bli helt umulig for AFTENPOSTEN og resten av det «offisielle» Norge å opprettholde Quislingmyten.

Det betyr at diskusjonen vil spre seg ytterligere og lenger og det vil bli nytteløst for AFTENPOSTEN å fare i synet på de historiske kjensgjerninger.

3. Det ville ha vært langt bedre for alle angjeldende om AFTENPOSTEN hadde trykket min anmeldelse som pekte på den bro «Norway and the Second World War» dannet mellom partene, enn å slå seg til ro med den tendensiøse behandling av min bok av den kompromitterte og uvitende britiske historiker T. K. Derry i AFTENPOSTEN i mai.

Enten planlagt eller ved skjødesløshet har De avskåret Dem selv for å gjøre bruk av denne anledning ved å returnere min artikkel. I overensstemmelse hermed skal jeg ordne med å få den offentliggjort annetsteds, med en forklarende bemerkning.»

*

Og i neste nummer bringer vi altså den anmeldelse som AFTENPOSTEN ikke ville trykke. Så kan leserne selv gjøre seg opp en mening

Oppsiktvekkende artikkel -

(Forts. fra side 2)

Om målene kanskje var diffuse, naive: de var dog tilstede. At han ikke nådde dem, på grunn av manglende evne og muligheter, hindrer ikke at de hører med til hans motivverden.»

«Med all reservasjon overfor uløselige kausalitetsproblemer: det er fristende å si at fordi Quisling følte kallet, måtte han strebe etter makten. I konkrete politiske sammenheng — særlig under krigen — måtte han la den store hensikt hellige midler som neppe lå hans hjerte nær. Han var ingen lanseknekt. Men han står som et eksempel på at den som vil målene, han må også ville midlene.»

«For Quisling fortonte målet seg så dominerende at han gikk landsforræderiets vei. (Vi skal senere se at Wyller mener noe annet med uttrykket «landsforræderi» enn folk flest.) For oss andre var målet så stort at vi likviderte angivere, utraderte Dresden, atombombet japanerne.

Seierherrens mål tilkjennes verdi, han tilgir seg selv enhver bruk av midler. Taperen dømmes — etisk, juridisk, politisk — både for sine mål og for hva han har gjort for å nå dem.»

Wyller omtaler også Quislings besøk hos Hitler i desember 1939 og peker på at Høyesterett faktisk fusket med ordene for både å kunne stadfeste lagmannsrettens syn og samtidig reservere seg mot noe som i virkeligheten bare var en ubevist påstand.

«Under Quislingprosessen hevdet aktor at det «faktisk var tiltalte som har drevet Tyskland til det skritt som de tok den 9. april». Lagmannsrettens dom er noe mer varsom: det lyktes Quisling å overbevise Hitler om fordelene ved å besette Norge. Høyesterett mente selv å godta lagmannsrettens syn, men gjengav det i en avvikende form: førstevoterende omtaler «den okkupasjon — — — som domfelte ifølge lagmannsrettens domsgrunner har tilskyndet de tyske myndigheter til å iverksette — —». Her begrenser retten seg til å omtale forsøk, mens lagmannsretten åpenbart mente å ha påvist en faktisk funksjon.

Dette blir alvorlig. (Uthevet av oss.) For det betyr at i hvert fall lagmannsretten løste et fundamentalt skyldspørsmål på basis av en historisk kausal-

om norsk pressefrihet og presseanstendighet.

—o—

hypotese som høsten 1945 hadde et minimum av kildebelegg og som forøvrig prinsipielt ikke lar seg versifisere.»

Forfatteren peker på at Benjamin Vogt i sin bok om Quisling hevder at Quisling medvirket til 9. april gjennom sine opplysninger til Hitler, regjeringen gjennom sin passivitet og manglende forutseenhet. Og så sier han:

«Det er klart tenkbart at Hitler ble sterkere påvirket av norsk utenriks- og forsvarspolitik enn av Quislings synspunkter — — — Det moralske spark til regjeringen (i Vogts bok) kan vi her la ligge. Viktigere er det rettslige aspekt: hvorfor dømmes Quisling, men ikke regjeringen? Det kan ikke være nok å si at regjeringen ikke brøt norsk lov. For regjeringen kunne ha vært stilt for riksrett.

Til grunn for avgjørelsen ligger imidlertid også dette forhold: I 1945 tilhørte regjeringen Nygaardsvold seierherrene. Quisling, derimot, var taperen.»

La oss sitere nok en formulering av Wyller:

«Oppfatninger av en handlings effekt påvirkes nok av notoriske fakta. Men om et komplisert, mangesidig historisk hendingsforløp — i særlig grad der emosjoner er engasjert — dannes oppfatningene gjennom en selektiv prosess. Denne preges av subjektive, ofte rent politisk bestemte holdninger. Man tror hva man ønsker å tro, ser hva man ønsker å se. Man dømmes, moralsk som rettslig, på brokker av innsikt.»

Tenk om alle de iherdige hetsere som har holdt ut trofast i over tyve år tenkte litt over dette!

*

Vi nevnte foran at Wyller definerer begrepet «landsforræderi» på en annen måte enn den alminnelige mann og han støtter seg da bl. a. til dommer Fougnerens votum i Quislingsaken:

«Dommer Fougnerens svar er megetsigende og klart: man sviker sitt land ved å gå mot dets lovlige organer. Begrepet «land» blir da ikke en haug stein og jord, men en regjering, et storting, en konge: visse politiske organer som er tillagt bl. a. den funksjon å representere folk og land. Det er uten betydning om man har en mindretallsregjering, om Stortinget intet speilbilde gir av folket og om folket består av ca. 80 % av de stemmeberetti-

(Forts. side 8)

Dreyfus-saken -

(Forts. fra side 5.)

keligheter. Vi skal gjøre oss til herrer over dette fryktelige mysterium som har rammet oss så hårdt. Det er mitt mål, mitt eneste ønske, min stadige tanke å se din uskyldighet en dag bevist. Jeg vil oppnå å avsløre de skyldige i en sådan skjendelse, en så eksempelvis uhyrlighet. Var vi ikke selv ofrene for en så redsom forbrytelse, ville jeg aldri innrømme, at der kunne eksistere så lave, så feige, så unaturlige mennesker, at de kunne rane æren fra en familie som var stolt av sitt uplettede navn, la domme en hederlig mann uten at deres samvittighet i det avgjørende øyeblikk avtvang dem et forståelsens skrik. Vi står ikke overfor en ordinær forbrytelse hvor man vet hverken ut eller inn. Regjeringen har midler til å finne sannheten hvis den vil benytte den.

Og Dreyfus selv igjen:

Å hvilken dommersamvittighet hos dem som har dømt meg uten påtagelige beviser, uten vitner, uten at der forelå antydning til noe motiv for og til å begå en sådan skjendelsedåd.

Jeg ber ikke om nåde eller begunstigeelse eller moralske hensyn. Jeg ber, jeg bønnfaller om at der skal kastes helt og fullt lys over denne ondskapsfulle sammensvergelse hvis ulykkelige og ynkerdige ofre min familie og jeg er.

En vrede så dyp og bitter mot den menneskelige urettferdighet kommer undertiden over meg. Vi hadde satt hele vår tillit til rettferdigheten.

Jeg føler ikke alltid denne vrede, bare en uendelig medlidenhet med dem som således piner menneskelige vesener. Hvilken samvittighetsnag de forbereder seg til den tid da alt er opplyst. For historien kjenner ingen hemmeligheter.

Jeg vil ennå tilføye, at våre hårde lidelser ikke må forderve våre hjerter. Både vårt navn og vi selv må gå ut av denne fryktelige opplevelse uforandret, således som vi var da den begynte. Men overfor sådanne lidelser må motet økes, ikke for å anklage eller for å beklage seg, men for å forlange og ville at der endelig skal falle lys over det forferdelige drama, og at den eller de, hvis ofre vi er, skal avsløres. Vi må med trygg samvittighet heve oss over alt, men vi må ha den faste og ubøyelige vilje, at vår uskyld skal springe i øynene på hele landet. Vårt navn må gå ut av dette forferdelige eventyr så uplettet som det var da man dro det inn i det. *Våre barn* må gå ut i livet med hevet hode.

Men det står ikke i vår makt å forkorte vårt martyrium. Alene regjeringen har midler til å gjøre det.

Å være en hederlig mann er etter min mening det, at man alltid er istand til å se seg i det speil som aldri glemmer, som ser alt,

kjenner alt, kort sagt, å kunne speile seg i sin samvittighet med sikkerhet for alltid og overalt å ha gjort sin plikt. Denne sikkerhet har jeg.

Du må hverken bekymre deg om hva folk sier eller hva de tenker. Jeg har urokkelig å gjøre min plikt og likeså bestemt å forlange min rett. Retten til sannhet og rettferdighet. For lyset må komme.

Politikere -

(Forts. fra side 5.)

handlinger, så ville det meget hurtig bli månelyst omkring ham. Man må nu forsøke å bli klar over at «retts»oppjøret er en utrenskning av antikommunister, satt iscene av Moskva gjennom dettes lakeier i London, rømlingene herfra under 2. verdenskrig. Det er dette som forklarer at grensen mellom patriot og ikke-patriot her i landet er trukket nøyaktig mellom NS og ikke-NS, uansett hva den enkelte har bedrevet under okkupasjonen, f.eks. vært tyskerarbeider eller medlem av Deutsche Handelskammer i Norge.

Rettsindige nordmenn burde nu snart ha fått nok.

VII.

Det er «demokratiets» helige ku, parlamentarismen, som trekker alle disse uheldige forhold etter seg. Den er selve grunnlaget for pampestyre. Dertil er den den organiserte form for ansvarlighet for den enkelte, hvilket heller ikke er skikket til å fremkalle eller opprettholde respekten for dem «som sitter med ansvaret!» som det heter. Det er kun moderlandet England, som har kunnet håndtere denne statsrettslige form. I USA, hvis konstitusjon er mønstret for Grunnloven av 1814, har man løst vanskelighetene ved en på åremål valgt monark. Omtrent det samme er skjedd i Portugal, Spania og Frankrike, de land som var kommet lengst ned i u-politikk. Det bekrefter seg at monarkiet i sitt innerste vesen er demokratisk. Folkene tyr til det tilslutt for beskyttelse når pampene, som kan være av forskjellig slag, f.eks. fødaladelen i sin tid, tenker mer på seg selv og egne tilhengerne enn på folket som helhet.

VIII.

Parlamentarismen har også som følge av konge«maktens» slapphet sneket seg inn i kongens råd. Det har blant meget annet ført til slike skjendigheter som justismor-

OGSÅ DER?

Vi siterer fra en leder i GÖTEBORGSTIDNINGEN 16. juni i år: «— I början av denna månad vann det nyfascistiska bondepartiet store framgångar i de holländska kommunalvalen. Mest överraskanda var partiets straka frammarsch i städerna där det inte finns några bönder — — Det finns all anledning att hålla ögonen på de «nybruna» som sticker upp litet varstans —.»

MYSTERIÖSE AKSJONER I ENGLAND

Den engelske industriby Coventry, som under verdenskrigen ble angrepet av tyske fly som gjengjeldelse for terrorangrep på tyske byer, var natt til 23. juli åstedet for en mystisk nyfascistisk propaganda — eller provokasjoner. På flere gater ble det malt krav om løslatelse av Rudolf Hess og husmurene ble bemalt med hakekors. Fra tårnet til ka-

tedralen i Coventry og nesten på alle andre kirketårn vaiet hakekorsfaner. I morgentimene 24. juli ble det slått storalarm hos brannvesenet i Coventry og det var storutrykning for å få fjernet igjen hakekorsfanene. Hittil har man intet spor etter forøverne.

«MEIN KAMPF» STIGER I PRIS

SONNTAGSBLATT forteller at bindene av 829. opplag av Hitlers «Mein Kampf» nu blir kjøpt for 50 DM. pr. stykk (ca. 90 kroner). De to bind av førsteutgaven koster i USA rundt regnet 5 000 dollars (35 000 kroner).

ANTISEMITISK MUSIKK?

Den israelske regjering har nu endelig avgjort at landets filharmoniske orkestre ikke får spille verker av de tyske mestere Richard Strauss og Richard Wagner.

Oppsiktsvekkende artikkel -

(Forts. fra side 7)

gede: uansett er de konstitusjonelle organer «landet» i straffereettslig forstand. Går man mot dem, er man ikke «regjeringsforræder», men landsforræder. Dette er elementært. Men det bør sies for å avkle begrepene «land» og «nasjonalt» de emosjonelle overtoner.»

«Jeg tror ikke det fører frem å hevde at stillingen var en annen under krigen. Hjemmefrontens «nasjonale holdning» var like markant politisk vurderingsbasert som Quislings krav om å representere de «egentlige» nasjonale interesser. Begge parter var like ekstreme «nasjonalister»: hva konflikten gjaldt, var fundamentale politiske verdier.»

Ellers slår Wyllers gang på gang fast at «Også her har seierherren det siste ord. Han avgjør hva som er forræderi, han avgjør hvem som er forræder.» Dette er som en vil se nøyaktig hva Quisling selv hevdet i retten: «Jeg står jo egentlig her fordi Tyskland tapte krigen.»

det på professor Skancke, som neppe noe menneske i dag våger stå opp og forsvare som «nødvendig»; vel ikke engang «nødvendighetens» opphav.

Olaf Holm.

Vi har her bare kunnet gi spredte glimt fra Wyllers interessante bidrag til å bringe diskusjonen om okkupasjonsforholdene og «retts»oppjøret ned på jorden. Vi skal bare sluttelig sitere Wyllers uttalelser om jussens begrensning når det gjelder disse spørsmål:

«Den rene jus — om noe slikt finnes — er utilstrekkelig til å fange inn livets mangfold. I særlig grad evner den ikke å temme politikens grenseprengende dynamikk. Det er liten grunn til å kritisere den for det. Men man kunne ønske seg en del mindre indignasjon fra dens representanter hver gang noen tillater seg en titt og finner majesteten halvpåkledd.»

Det er jo ellers som en vet ikke bare juristene som indignert avviser alle forsøk på en avklaring, men kanskje i enda sterkere grad dagspressen som etter en temmelig tvilsom fortid fra okkupasjonstiden nu er blitt mer katolsk enn paven selv. Det er for såvidt typisk at denne Wyllers artikkel så å si ikke har vært omtalt i noen av våre aviser. Bare DAGBLADET fikk den naturligvis i sin høyst demokratiske vrangstrupe og gav fra seg noen ukvemsord.

Siegfried.

En kan til sammenligning tenke seg hvilket skrik det ville bli i verdenspressen om for eksempel Tyskland skulle forby Mendelssohn og Myerbeer!

I samme forbindelse kan nevnes at det israelske legeforbund har vegret seg for å stå som vert for en internasjonal legekongress hvis tysk ble anvendt som ett av de fire kongress-sprog. Verdensforbundet hadde forutsett hebraisk, fransk, engelsk og tysk som offisielle sprog. En skulle tro at Israel med sitt syke hat arbeidet for å skape en ny bølge av såkalt antisemitisme i verden.

OG NÅR VI NEVNER DETTE SISTE,

så har de nye militære makt-havere i Argentina gått til arrestasjon av jødiske forretningsfolk og har lukket flere jødiske forretninger. Hadde det vært i Tyskland, ville hele verdenspressen ha skreket opp om «antisemitisme» og «nazisme», men siden de nye militære makt-havere i Argentina er Perons bitre fiender, forholder den samme presse seg taus nu. Bare jødiske publikasjoner har skreket opp.

MATHILDE LUDENDORF DØD

12. mai i år døde den tyske religionsfilosof dr. Mathilde Ludendorff i sitt hjem i Tutzingen, 89 år gammel. Hun var født v. Kemnitz. Med sjelden verdighet bar hun all sjikane og alle angrep i etterkrigstiden og arbeidet fullstendig åndsfrisk til like før sin død.

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15.
Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgironr: 16 450.

Utgiver A/S Folk og Land

Viking Boktrykkeri